

E-book: Jak na dlužníky aneb pohledávky v účetním i obchodním režimu

Řešení pohledávek z pohledu vymáhání a účtování

Hana Wilczková

CESTY K ÚSPĚCHU – Z.S. – KLUB ÚČETNÍCH

Pohledávky a závazky jsou součástí každodenního života firmy a jsou nositeli finančních toků, nástrojem nejen plánování investic, ale také mají rozhodující vliv na likviditu a zadluženost. V účetnictví je činnost spojená s vymáháním pohledávek (a placením závazků) velice často opomíjená, a tak mnohdy až v okamžiku uzávěrek a inventarizací zjišťujeme, které pohledávky nebyly zaplacené a které nebyly vůbec realizované.

Pohledávka se většinou váže na výkon účetní jednotky a mnohdy představuje velké finanční částky. Proto je důležité klást velký důraz na:

- Evidenci
- Kontrolu
- Vymáhání

Nevymáhání pohledávky je velice často spojeno s nedostatkem času nebo se zachováním přátelských vztahů s odběrateli:

- nechceme si poškodit dobré jméno, a tak počkáme, až klient zaplatí,
- ústní dohoda („smlouva je jen papír“),
- špatně a nedostatečně sepsaná smlouva při vzniku zakázky a následně chybně vystavená faktura/pohledávka – nepřečteme všechny body smlouvy, které mohou mít fatální následky,
- použití nesprávných a mnohdy neúplných vzorů smluv z internetu (protože právník je přeci drahý! 😊),
- nedostatečná právní jistota („najdu a vytvořím si smlouvu sám“),
- a nakonec – nevíme jak na to.

UKAŽME SI, JAK ZMÍRNIT DOPADY NEZAPLACENÉ POHLEDÁVKY A JAK PŘEDCHÁZET ZRODU BUDOUCÍCH DLUŽNÍKŮ:

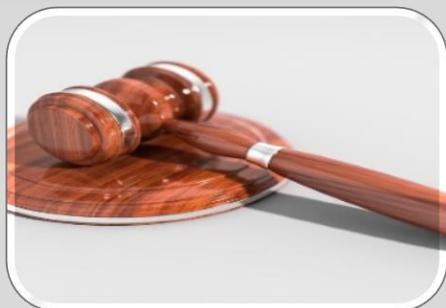

PREVENCE:

- prověření zákazníka
- záloha na zakázku

OPATŘENÍ:

- smlouva, dodací listy, objednávky, stavební deník, předávací protokoly
- doručení faktury, předávací protokol

NEPLATÍ?

- upomínky, prodej, postoupení
- soudní řízení, exekuce, insolvence
- tvorba opravných položek
- odpis pohledávky

JAK MŮŽE ÚČETNÍ OVLIVNIT VÝŠI TĚCHTO POHLEDÁVEK A JAK ÚČTOVAT O NEDOBYTNÝCH POHLEDÁVKÁCH

PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ

1. Vznik a splatnost pohledávky

U každého výnosu – tedy vystavené faktury a následně pohledávky – je nutné mít už při zahájení zakázky ošetřené veškeré dokumenty – objednávka, řádně sepsaná smlouva, předávací protokol, dodací list, stavební deník, výkaz práce apod. ***)

NEFAKTURUJTE, POKUD NEMÁTE DOSTATEČNÉ PODKLADY! Toto se vždy vyplatí při dokazování u soudních sporů.

2. Pojištění pohledávek

Pojištění pohledávek není sice až tak obvyklé, ale pokud účetní jednotka podniká v rizikovém oboru a fakturace se provádí ve vysokých částkách, pak je pojištění ideálním řešením a jeho výše má vždy svoje opodstatnění. Svou pozitivní roli sehrává pojištění zejména při neuhrazení pohledávky u rizikového dodavatele.

SJEDNEJTE SI POJIŠTĚNÍ PODNIKATELSKÝCH RIZIK!

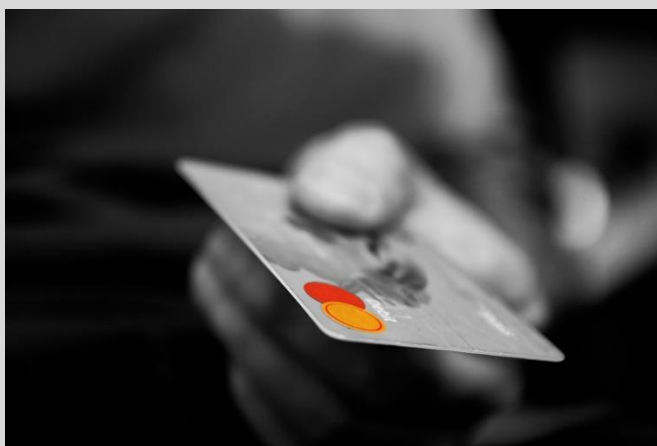
3. Ověření bonity odběratele

Existují způsoby, jak si ověřit, zda má váš odběratel řádnou platební schopnost, zda není uveden v rejstříku vedených insolvencí, zda je nespolehlivým plátcem DPH a zda jsou jeho HV a účetní závěrky řádně uloženy ve Sbírce listin – Justice.cz. Informace o tom, jak si daný odběratel (společnost) stojí, zda má zakázky a jaké má reference, lze snadno najít i na jeho facebookových a webových stránkách.

PROVĚŘUJTE SVÉ ODBĚRATELE! (JUSTICE.CZ, REGISTR PLÁTCŮ DPH, SBÍRKA LISTIN APOD.)

4. Požadujte zálohu

Výše zálohy není nijak stanovena zákonem, nicméně by měla pokrýt alespoň materiál, který musíte na zakázku nakoupit, a mzdy, které souvisí s řádným dokončením zakázky. Pokud se odběratel zdráhá zaplatit, pak je lepší od zakázky odstoupit. **POKUD ZÁLOHA NENÍ ZAPLACENA, NEÚČTUJE SE!**

KDYŽ UŽ JE FAKTURA VYSTAVENA

1. Zkontrolujte **datum splatnosti** – zda odpovídá běžným zvyklostem vaší společnosti, zda se pohledávka váže i na pozastávku, popř. na jakou dobu.
2. Zkontrolujte **vše dle smlouvy** – cenu, obsah, přesný popis – mnohdy je to důvodem vracení faktur a s tím spojené oddalování splatnosti.
3. Ověřte, zda není faktura vystavena **duplicitně**, nežádka vystaví fakturační oddělení faktury na **stejně plnění 2x**. Pokud máte k dispozici dokumenty (viz. předchozí odstavec), stát se to většinou nemůže.
4. Prodej pohledávky před splatností nebo využití **FACTORINGU**, tj. rychlejšího způsobu úhrady pohledávky (samozřejmě za odměnu poskytovateli finančních zdrojů). Factoring tak zároveň pomáhá zlepšit platební morálku odběratelů.

5. Pravidelně kontrolujte platby v bance, **PLATBY PÁRUJTE S VYSTAVENOU FAKTUROU**. Pokud přijde na účet platba, která nemá správný variabilní symbol nebo kterou nelze v daném okamžiku spárovat, dohledávejte! **NIKDY NENECHÁVEJTE TUTO PLATBU NESPÁROVANOU!** Většinou totiž někdo zapomněl vystavit fakturu a klient zaplatil dle smlouvy.

6. Každý měsíc provádějte **INVENTURU POHLEDÁVEK!** Rozdělte je na pohledávky do splatnosti – ty neřešte; pohledávky splatné do 30 dní a pohledávky, které jsou po splatnosti. Pokud tuto kontrolu provádíte pravidelně každý měsíc, faktury po splatnosti byste neměli mít žádné – tedy kromě těch, které žalujete.
7. Vybrané pohledávky analyzujte. Pokud není zapláceno, **pošlete 1. upomínku**. Do textu uvádějte nejdůležitější data a přiložte i kopii předmětné faktury. Někdy pro zaplacení pohledávky stačí pouze upozornění zákazníka – však to někdy sami znáte ☺
***.
8. Pokud ani po 1. upomínce není pohledávka zaplácena, **zašlete 2. upomínku** s důraznějším textem (např. že předáváte pohledávku právnímu zástupci, advokátní kanceláři apod.), popřípadě zkuste zákazníkovi zavolat a upozornit ho na další postup.

9. Pokud ani po 2. upomínce není pohledávka zaplacená, je nutné **zaslat 3. upomínku**, tentokrát již s podpisem vaší **advokátní kanceláře nebo podnikového právníka**, a to z důvodu následného právního vymáhání (provedli jste dostatečnou vůli se zákazníkem komunikovat a upozornit ho na dluh). Zde můžete navrhnout i případnou úhradu formou splátkového kalendáře, což je někdy způsob, jak zákazník začne splácet, aniž byste museli platit právníka či podávat návrh k soudu***.

TADY ZATÍM ŽÁDNÉ ÚČTOVÁNÍ NENÍ – POHLEDÁVKA JE ZAÚČTOVÁNA VE VÝNOSECH A TAK JDE SNAD JEN ODVOD DPH.

KDYŽ STÁLE NEMÁME ZAPLACENO ANEB KDYŽ DLUŽNÍK NEREAGUJE

Pokud dlužník nereaguje nebo se neustále vymlouvá a stále neplatí, je nutné podniknout první kroky nejen v rámci „fyzického“ vymáhání – určitě ne násilně, ale myšleno spíše kontaktováním, vyhledáním všech informací o dlužníkovi, předání všech dokumentů právnímu zástupci.

1. PŘÍPRAVA PODKLADŮ PRO PRÁVNÍ ODDĚLENÍ

Dokumenty, písemnosti a upomínky předat právnímu oddělení. Právní oddělení si už umí poradit a zaslat dlužníkovi patřičné upozornění na nezaplacení a jeho další důsledky.

2. PRÁVNÍ CESTA – SMĚNKA

Pokud nemáme podnikového právníka, můžeme zkontaktovat dlužníka sami. Pak je nutné s ním podepsat uznání závazků, splátkový kalendář a zároveň sepsat směnku. Je to prostředek, který má mnohem důraznější a účinnější efekt než cokoli jiného. Směnka je vymahatelná vždy a může se s ní dokonce obchodovat. V případě právnické osoby, tj. s.r.o., je možné tuto směnku nechat podepsat jednatelem nebo společníkem, jednatel nebo společník tak ručí za směnku osobním majetkem. V tomto případě pak musíme účtovat i o směnce, neboť dočasně nahrazuje pohledávku a je zároveň cenným papírem.

3. PRODEJ POHLEDÁVKY***

Pohledávka je obchodovatelná, a tak je možné ji prodat – tzn. postoupit dalšímu subjektu (podnikateli i nepodnikateli), který s ní může obchodovat. Pohledávku můžeme prodat za plnou cenu i před splatností, a to z důvodu rychlých finančních prostředků – viz. první kapitola – **FACTORING**). Prodej pohledávky pak má dopad i na účtování. V tomto případě

je nutné počítat s výpočtem úrokové srážky připadající na zbývající dobu do konce lhůty splatnosti. Pohledávka zůstává v účetnictví vlastníka a je pouze přeúčtována na jiný analytický účet. Zde je předfinancování pohledávek doplněno překlenovacím úvěrem a poplatek za službu i úrok je nákladem klienta.

4. OPĚTOVNÁ INVENTURA POHLEDÁVEK

K rozvahovému dni znovu projděte pohledávky (v tomto případě i závazky). Pokud existuje možnost zápočtu, proveďte ho a zašlete svému dlužníkovi. **Proveďte řádnou inventarizaci** a připravte si pohledávky k účetnímu řešení neuhrazených pohledávek po splatnosti. **A NEZAPOMEŇTE NA SVÉ ZÁVAZKY – JSOU PŘESNĚ ZRCADLEM POHLEDÁVKY U VAŠEHO DODAVATELE!**

KDYŽ SELŽOU VŠECHNY ZPŮSOBY VYMÁHÁNÍ ÚHRADY POHLEDÁVKY...

...máme ještě několik krajních možností:

- soudní řízení,
- žaloba na exekuční vymáhání,
- návrh na insolvenční řízení.

Výše uvedené způsoby a činnosti spojené s vymáháním pohledávky jsou někdy časově náročné, ale pokud máte o odběrateli zjištěné informace, viz. bod č. 1, pak můžete velmi rychle svou pohledávku dostat zaplacenou.

***) Vzory a k výše uvedenému jsou součástí placeného vydání.

ÚČETNÍ SPRÁVA POHLEDÁVEK – TVORBA OPRAVNÝCH POLOŽEK

V souvislosti s podáním daňového přiznání je nutné prověřit a zdůvodnit tvorby rezerv a opravných položek a jejich skutečný stav porovnat se vším, co si můžeme uplatnit v základu daně z příjmů.

Tvorba opravných položek slouží:

- ke krytí ztrát z odpisu pohledávek, ke kterým jsou vytvořeny
- k dlužníkům v insolvenčním řízení
- k nepromlčeným pohledávkám
- k ručení za clo
- k dalším méně významným důvodům

Způsoby řešení nedobytných pohledávek (mimo postoupení)

Tvorba zákonných opravných položek

Odpis pohledávky §24/2a

§8

§8a

§8c

Podmínky tvorby opravných položek:

- Právní existence pohledávky (pohledávka musí mít vše podložené – viz. bod 1).
- Pohledávka nesmí být promlčena (promlčecí doba trvá 3 roky a počítá se ode dne, kdy mělo být právo platby uplatněno poprvé – dle zákona pak můžeme mít pohledávku splatnou 1 rok až 15 let. Promlčecí doba může být přeušena zákonnými prostředky.***
- Musí nastat splatnost pohledávky.
- Pohledávky musí být zaúčtované **a zahrnuté v obecném základu daně!** Pozor na vybrané pohledávky, které nejsou předmětem příjmů, jsou osvobozené a příjem nebyl podroben zvláštní sazbě!
- Pohledávky nabyté postoupením.

Zákaz tvorby opravných položek:

Opravné položky se netvoří v těchto případech:

- Pohledávky, které vznikly z titulu cenných papírů a investičních nástrojů,
- plnění ve prospěch vlastního kapitálu a úhrady ztráty,
- smluvní pokuty a úroky z prodlení,
- bezúplatně nabyté pohledávky.

ČÍSLO §	DRUH POHLEDÁVKY	PODMÍNKA	DAŇOVÁ ÚČINNOST	OSTATNÍ
8 a	Po splatnosti – 6 časových pásem tvorby.	Postupná tvorba - podmíněno soudním vymáháním či správním řízením, až do vyřazení pohledávky.	Až do výše 100 %.	Limit pohledávek do 200.000,- Kč a nad 200.000,- Kč.
8	Pohledávky v insolvenčním řízení.	Přihlášení pohledávek do insolvenčního řízení.	Tvorba pouze v období, za které se podává daňové přiznání, ve kterém byly pohledávky přihlášeny.	Nelze tvořit mezi spojenými osobami, zrušení v případě účinného popření.
8c	Méně významné pohledávky.	Věřitel nemá vůči dlužníkovi splatný dluh.	Až do výše 100 %.	Limit 30.000,- Kč vůči jednomu dlužníkovi.

VŽDY VEDEME PODROBNOU EVIDENCI TVORBY OPRAVNÝCH POLOŽEK A JEJICH ZRUŠENÍ!